

Treball de Recerca:

La fotografia com a eina d'anàlisi històrica (Cardona 1910-2008)

Irene Carabia Jubero

Redescobrim el nostre paisatge. La rutina, sovint, en fa insensibles. Caminem moltes vegades amb la mirada baixa, sense adonar-nos de l'interessant espectacle que podríem gaudir, simplement aixecant el cap.

Amb aquest treball, del qual n'ofereixo una petita síntesi, tenim la possibilitat d'observar, a través de les imatges, l'evolució i els canvis o impactes visuals esdevinguts a la vila en un període de 100 anys aproximadament.

No hi ha dubte que ens limitem a un espai petit, si el comparem amb qualsevol territori dels que normalment la

gent escull per recórrer amb els actuals mitjans de transport, però penso que és un diminut tros de terreny on la vida que l'empara és immensa, on es produeix una constant transformació de formes i colors, segons l'hora del dia, l'estació de l'any...

Una cosa es mirar i una altra de molt diferent és observar, aquesta última és el que es pretén amb aquesta exposició d'imatges, per tal de comprendre la quantitat de sensacions que ens pot transmetre una simplicitat com aquesta.

Portal de Madoz, actual avinguda del Rastrillo

Avinguda del Rastrillo. Dècada del 1940

Actual Rastrillo. Any 2007

Entrada a la Vila. Anys 1910

Vista actual de l'entrada a Cardona. Any 2007

Aquestes imatges ens mostra l'entrada principal de la vila mitjançant la carretera estatal de Manresa inaugurada l'any 1860, aquesta exigia una bona entrada; per això s'havia d'eixamplar una portella de la muralla, i així fou l'Ajuntament estudià el cas i tot seguit es presentà unes condicions per a la subhasta de l'obra, que més endavant fou acceptada i volent donar una prova d'agraïment al diputat Pasqual de Madoz per la decisió en que treballà, el portal heretà el seu nom i cognom, fou inaugurat l'any 1855).

La trama urbana ha estat poc modificada, la seva estructura es manté gairebé intacte, incloent però, alguns peatges que requereixen l'avenç i la modernitat, com ara

senyalitzacions de trànsit i enllumenat, entre d'altres.

- A l'extrem dret de la imatge es localitzava, antigament, la Fonda Bellavista; hostel que, per la seva situació estratègica, atreia tots els nouvinguts a la vila gràcies a la proximitat amb el portal de Madoz. Posteriorment, al 1945-46, es feren reformes amb l'intenció de crear-hi un cinema, i així fou, es donà vida al Cinema Modern (reformes fetes sota la direcció de l'arquitecte Antoni Pons, l'any 1945- 1946). Actualment la seva utilització es privada, com a habitatges.
- A l'extrem esquerre, amb les seves reformes corresponents, és manté en els seus orígens com a principal via d'accés al Parador Nacional del Castell.

La Vila s'estén als peus del castell

Sector de la Vila conegut com a Combella, es conserva, encara, en bon estat la Vila als peus del castell. Anys 30

La Fira

Amb el magnífic castell de fons, que representa el punt de trobada clau per a tots els cardonins també per els nouvinguts. Aquest espai obert, que es el centre del poble, no ha variat especialment en l'aspecte visual, però si en l'urbanístic. Les diferències més apreciables són la desaparició dels bancs de pedra, que han donat lloc a noves places d'aparcament i els canvis arquitectònics de la casa Franch, de la casa de la Vila i de les porxadades situades tot just sota la plataforma de la Fira, junt amb la nova coberta de l'església de Sant Miquel (perfectament distingible en la fotografia).

– Cal que ens preguntem si aquests canvis han afavorit la vila, o han suposat tot el contrari: actualment l'edifici situat al fons de la Fira (Frankfurt Lorca, antiga Casa Franch) degut a les seves grans dimensions, no ens deixa apreciar el castell amb tota llibertat, l'antiga Casa Franch, sense saber-ho, es trobava amb perfecte har-

monia amb el paisatge que la delimitava. Possiblement una construcció com aquesta en l'actualitat no seria permesa.

- Recentment encara es conserven testimonis arquitectònics que deixen constància de la importància d'alguns d'aquests immobles i escultures com; les restes arqueològiques i arquitectòniques del soterrani i de la planta baixa del Frankfurt Lorca, o els murs i contraforts de l'església de Sant Miquel, conjuntament amb l'escultura eqüestre del Comte Borrell II (construïda l'any 1986 per Josep Maria Subirachs, com a homenatge al mil·lenari de la carta de poblament de Cardona), també és el cas de les porxadades i baixos d'Aimines (que separen una un extrem de l'altre i que son considerats l'element més definidor per excel·lència d'aquest espai públic) i de la Font de la Fira de la qual en van veure els cardonins durant gran part del segle XIX.

Vista de la fira a principis del segle (anys 1910)

Vista actual de la Fira. Any 2007

Vista general de la Fira, podem veure l'escultura eqüestre del comte Borrell II. Any 2007

Vista general de la vila i el castell. Datada de l'any 1903

Vista actual del que era l'antic portal de Sant Miquel. 2007

Conjunt monumental del castell de Cardona i algunes de les diverses estructures que l'integren

Carrers de Cardona que actualment encara conserven un encant personal i captivador. Una possible ruta a realitzar

El cordó de muralles del segle XII que circumdava la Vila de Cardona limitava l'expansió urbanística desordenada, oferint una imatge homogènia i compacta, no massa diferent a la que tenia dos o tres-cents anys abans. Datada dels anys 1910

Vista des del castell de Cardona. Any 2008

Actualment

En l'aspecte actual del nostre paisatge hi han influït molt els cardonins, els nostres avantpassats, nosaltres mateixos. Primer l'agricultura, després el sector tèxtil i finalment la minera, han fet que a la naturalesa se li hagi donat nova forma. El paisatge que ha resultat passats tants mil·lennis es, ens agradi o no, el nostre, el que hem trobat al néixer i el que es segueix transformant constantment.

Considero de gran importància la presència del castell a la nostra Vila, una construcció tant poderosa que ens captiva a tots, sense deixar a ningú indiferent. Aquest, destaca poderosament la representació de Cardona. Sembla que els cardonins no podem identificar-nos si no és a través d'ell.

El poble, nascut a l'ombra del castell, estigué arrupit als seus peus durant segles. Fa pocs anys que s'ha produït l'expansió i han sortit cases per tot arreu, sense gaire ordre. L'aspecte del terreny amb edificis escalonats produeix diferents perspectives.

La plaça de la Fira que va tenir un passat important dins la nostra història, avui té un gran present i se li prediu un bon futur. Els antics habitants en aquells moments no van saber valorar moltes coses i destruïren, sense adonar-se'n, vertaderes obres d'art creient que feien millores. Això explica, observant els documents de principis del segle, la poca estimació que tenien els cardonins a les pedres i muralles de la vila i els enderrocaments realitzats. No obstant això, el que ens ha quedat del casc antic és impor-

tant. Si aixequem la mirada per sobre dels rètols dels comerços hi descobrirem unes construccions de segles passats, moltes un xic abandonades i degradades. Esperem que es trobin formes – que n'hi ha – que ens ajudin a mantenir el nostre patrimoni arquitectònic i que, per molts anys els cardonins gaudim de la seva contemplació.

Tot i que la Fira va tenir les seves reformes, cap d'elles no va alterar el meravellós conjunt de la Plaça i avui en dia, sembla que si la Fira no es va perdre, ja no la perdrem mai. Es cosa de tots és rovell de l'ou i sense ella se'ns faria difícil l'estància a Cardona.

M'he adonat, tot observant la vila detingudament, que té moltes coses importants per polir i millorar, en un poble de més de mil anys d'història no s'acaba mai, qual-sevol pedra mereix un tracte especial i respectuós, en aquesta tasca, amb orgull i sacrifici hi hem de participar tots els que tenim el privilegi de xafar la Vila de Cardona.

Per acabar, tenint ara present aquesta enriquidora informació, us convido a realitzar un itinerari en primera persona per observar cadascuna d'aquestes meravelles i experimentar, a la vegada, noves sensacions com he tingut el plaer de fer jo.

Aquesta ha estat la meua manera de col·laborar en la història de Cardona, deixant constància del meu treball fotogràfic realitzat.

Irene Carabia Jubero

Segon de batxillerat a l'IES Sant Ramon de Cardona